

– 9:11-10:20 –

Ecleziastul revine surprinzător la tema înțelepciunii. În primele două capitole el ne-a oferit o listă a deșertăciunilor de sub soare. Înțelepciunea a fost declarată și ea o deșertăciune. Este interesant să observăm dea lungul cărții care lucruri sunt reluate din această listă și care lucruri sunt adăugate. Am văzut că goana după bogății este reluată în amănunt și ecleziastul îi dedică aproape două capitole la mijlocul cărții. Tema înțelepciunii este reluată și ea, dar dintr-o altă perspectivă. Tema bogățiilor tocmai pentru a fi demonstrată și mai bine deșertăciunea acestora. Dar tema înțelepciunii este reluată cu un alt motiv, și anume din dorința de a o înălța și de a creiona cu ajutorul ei un *mai bine* sub soare.

Mă opresc aici pentru a face o observație extrem de importantă. Din lista deșertăciunilor din primele două capitole, goana după bogății este singurul element reluat și dezvoltat pentru a-i accentua și mai bine deșertăciunea. Și nu este reluat în câteva versete ci în aproape două capitole. Acest lucru ne descoperă ceva despre inima omului. Principalul lucru care îl va defocaliza pe om de la perspectiva veșniciei și îl va ține rob deșertăciunii este fuga după mai mult în ce privește bogățiile acestui pământ. Atenționarea este cât se poate de clară și serioasă. Acest lucru ne face să veghem asupra inimii noastre în acest domeniu dar și asupra inimii celor de lângă noi.

Înțelepciunea este reluată de obicei în carte în contexte pozitive și nu pentru a-i sublinia și mai clar deșertăciunea. Sunt două elemente fundamentale pe care le propune Ecleziastul pentru a creiona un *mai bine* sub soare:

- Relațiile (*Mai bine doi decât unul!*) și
- Neprihănirea (*Mai bine un nume bun decât undelemnul mirositor!*)

Înțelepciunea este strâns legată de aceste două elemente. În ce privește relațiile, înțelepciunea apare ca și caracteristică principală a celui care trebuie să fie lângă tine: ***Mai bine un copil sărac și înțelept decât un împărat bătrân și fără minte.*** Afirmația: ***Mai bine doi decât unul!*** este adevărată atunci când al doilea are o inimă înțeleaptă. Înțelepciunea este apoi strâns legată de neprihănire. Am studiat în cap.7 acest lucru și am descoperit că înțelepciunea este mijlocul, resursa prin care cineva poate trăi în neprihănire. În secțiunea de față înțelepciunea este pusă în contrast cu nebunia. Este o reluare a temei înțelepciunii, dar de această dată perspectiva este nouă: el nu ne mai vorbește despre relații și înțelepciune sau neprihănire și înțelepciune, ci despre nebunie și înțelepciune.

Observăm de asemenea faptul că de fiecare dată după ce Ecleziastul creionează un *mai bine* ne prezintă și un pericol, un avertisment cu ceea ce ar putea amenința acest mai

bine. Astfel, după ce ne vorbește despre faptul că relațiile pot face o diferență pe câmpia deșertăciunii, el ne atrage atenția asupra capcanei aduse de goană după bogății. Într-adevăr, cel mai adesea relațiile sunt neglijate și sacrificate din dorința de siguranță financiară și pentru un **mai mult** în domeniul material. Iar acum, după ce ne îndeamnă să trăim în neprihănire prin înțelepciune, ne vorbește despre pericolul nebuniei:

- *Muștele moarte strică și cresc undelelemnul negustorului de undelemn; tot așa, puțină nebunie biruie înțelepciunea și slava.* (10:1)

Deci ar putea fi vorba de o structură simetrică ce are în vedere creionarea unui **mai bine** sub soare. Observăm și o diferență între abordarea celor doi piloni ai acestui **mai bine** de sub soare (relațiile și neprihănirea). Dacă în ce privește trăirea în neprihănire, Ecleziastul adaugă și faptul că în cele din urmă și cel neprihănit și cel nelegiuit au aceeași soartă și revine astfel la tema deșertăciunii tuturor lucrurilor, atunci când vorbește despre relații el nu mai procedează la fel. Iată posibila structură simetrică a celor două teme cu asemănările și diferențele dintre ele.

Există un mai bine sub soare:

1. Prin relații

- a) *Mai bine doi decât unul* (4:5-5:7)
- b) Nu ni se spune că și această este o deșertăciune!
- c) **Pericolul** ce poate afecta acest mai bine: **goana după bogății!** (5:7-6:12)

2. Prin neprihănire

- a) *Mai bine neprihănit decât nelegiuit* (7:1-8:7)
- b) Revenirea la tema deșertăciunii: *și cel neprihănit și cel nelegiuit au aceeași soartă!* (8:8-9:10)
- c) **Pericolul** ce poate afecta acest mai bine: **nebunia!** (9:11-10:20)

Ne întrebăm de ce după argumentarea unui mai bine prin relații, Ecleziastul nu revine la tema deșertăciunii tuturor lucrurilor. În cele din urmă atât omul singur, cât și omul înconjurat de prieteni va sfârși la fel. Îmi vin în minte două posibile răspunsuri. Primul are în vedere faptul că secțiunea **mai bine doi decât unul** se încheie cu relația cu Domnul, cu faptul că Al doilea poate fi Însuși Domnul. Din această pricină el nu revine la tema deșertăciunii tocmai pentru a ne sugera că relația cu Domnul este răspunsul la problema deșertăciunii, și pentru a anticipa finalul cărții. Al doilea răspuns are o cu totul altă abordare. Ecleziastul evită să îngroape în deșertăciune mai binele adus de relații tocmai pentru a mări suspansul și a pregăti lovitura culminantă din 8:8-9:10, când ne demonstrează că cel neprihănit și înțelept are aceeași soartă ca cel nebun și nelegiuit. Cu alte cuvinte, el doar amână momentul îngropării în deșertăciune mai binele adus de relații. Atunci când îngroapă în deșertăciune mai binele adus de trăirea în neprihănire, el în mod evident îngroapă și mai binele adus de relații. În cele din urmă de relații de

calitate are parte cel neprihănit și înțelept care a învins ispita îmbogățirii și s-a înconjurat cu oameni cu inimă aleasă. Solomon pregătește deci lovitura de grație a deșertăciunii din 8:8-9:10. El ne lasă o speranță prin mai binele oferit de relațiile de calitate. Apoi, el ne sporește această speranță prin mai binele adus de trăirea în neprihănire, pentru ca să ne îngroape în cele din urmă în deșertăciune. Într-adevăr, secțiunea 8:8-9:10 pare a avea un rol special în carte și ar putea fi intitulată apogeul deșertăciunii în cartea Ecclesiastul. Acest al doilea răspuns la întrebarea de mai sus, mi se pare mai în spiritul cărții ecclesiastul și mai bine fundamentat din punct de vedere exegetic.

Din această perspectivă revenirea la tema deșertăciunii este paradoxală: dacă rodul înțelepciunii – neprihănirea - tocmai a fost îngropat de deșertăciune în secțiunea precedentă, atunci ce rost mai are să înalți înțelepciunea și să ne ferești să ne ferim de nebunia care ar putea-o perverti? Cu această întrebare vom intra în ultima secțiune a cărții (cap.11 și 12) care vor aduce eliberarea de deșertăciune privind pentru prima dată în mod direct și explicit dincolo de mormânt:

- *Până nu se întoarce țărâna în pământ cum a fost și până nu se întoarce duhul la Dumnezeu care l-a dat. (12:7)*

Și observăm că speranța adusă de mai binele creionat de Ecclesiastul nu are rostul doar pentru a pregăti depresia adusă de secțiunea 8:9-9:10, ci și de a anticipa și pregăti izbăvirea adusă de finalul cărții. Tocmai existența acestui mai bine ne ajută să evităm concluzia pesimistă că nu există nici o ordine și absolut nici un sens sub soare. Există niște legități, există un mai bine. Dar ca acest mai bine să aibă cu adevărat sens el trebuie legat de viața viitoare.

Ecclesiastul își începe noua secțiune cu versetul 11 pe care îl putem lega în primul rând de tema secțiunii precedente. În secțiunea precedentă Ecclesiastul a demonstrat faptul că trăirea în neprihănire nu poate reprezenta o lentilă prin intermediul căreia să înțelegi rostul celor sub soare și să identifice o ordine a lucrurilor de sub soare. Dacă cel neprihănit ar fi mereu binecuvântat și cel nelegiuit ar fi mereu blestemat, atunci am putea identifica o anumită ordine sub soare și un anumit rost. Dar lucrurile stau altfel. Este interesantă referirea la viitorul pe care omul nu-l cunoaște. Este un alt leitmotiv al cărții. Acest leitmotiv demonstrează cel mai bine că omul nu poate pătrunde rostul lucrurilor de sub soare, sau o ordine a lucrurilor de sub soare. În știință înțelegerea unui fenomen și a legităților ce stau în spatele lui se probează prin capacitatea de a face prognoze corecte.

Dacă am înțeles legitatea unui fenomen, atunci eu pot face prognoze cu privire la anumite situații particulare. Legea lui Arhimede mă va ajuta să fac prognoze precise cu privire la obiectele care vor pluti sau nu vor pluti în apă, de exemplu. Dar în ce privește existența de sub soare omul nu poate face prognoze precise, și viitorul este imprevizibil. Acest lucru demonstrează cel mai bine faptul că omul nu înțelege rostul lucrurilor de sub soare. În 8:17 ecclesiastul afirmă că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare, iar imediat în versetul următor (9:1) el revine la tema necunoașterii viitorului: oamenii nu

știu nimic mai dinainte; totul este înaintea lor în viitor. Cu alte cuvinte, ecleziastul îi provoacă astfel pe înțelepții care se laudă că au priceput ordinea lucrurilor de sub soare: ok, deci știi, deci ai priceput, atunci fă prognoze precise cu privire la viitor, și poți începe cu viitorul vieții tale! Prietenii lui Iov făceau prognoze de genul: cei neprihăniți vor fi binecuvântați, iar cei nelegiuți blestemați. Experiența lui Iov, și alte experiențe le-au contrazis prognozele. În loc să recunoască că de fapt nu au priceput rostul lucrurilor de sub soare, ei s-au încăpățânat și au distorsionat realitatea care le contrazicea teoria lor despre ordinea lucrurilor de sub soare. În 9:11 el demolează o altă posibilă teorie cu privire la ordinea lucrurilor de sub soare. Dacă în cap.8 el a demonstrat că moralitatea nu ne ajută să descoperim o anumită ordine, el acum demonstrează că nici abilitățile sau puterea nu ne ajută în acest sens. Într-adevăr:

- Am văzut apoi sub soare că
  - *Nu cei iuți aleargă, că*
  - *Nu cei viteji câștigă războiul, că*
  - *Nu cei înțelepți câștigă pâinea,*
  - *Nici cei pricepuți bogăția,*
  - *Nici cei învățați bunăvoința,*
  - *Ci toate atârnă de vremuri și de împrejurări.*

Și ca argument aduce desigur faptul că omul nu poate prezice viitorul pornind de la abilitățile omului:

- *Căci omul nu își cunoaște nici măcar ceasul, întocmai ca peștii prinși în mreaja nimicroare, și ca păsările prinse în laț; ca și ei sunt prinși și fiii oamenilor în vremea nenorocirii, când vine fără veste nenorocirea peste ei.*

La fel cum nu pot ști sigur dacă cel neprihănit va fi binecuvântat sau, la fel nu putem ști sigur dacă cel cu o abilitate deosebită va obține succes sau nu. Iată că nici perspectivele religioase clasice, și nici cele umaniste sau evoluționiste nu pot explica realitatea umană. Sunt teorii umaniste care ne spun că dacă crezi în tine și perseverezi și etc., vei reuși și vei avea succes. Oare? Uneori da, uneori nu. Nu talentul tău, și nici perseverența ta (importante de altfel) nu sunt determinante. Mai presus de acestea sunt vremurile și împrejurările. Dar pe acestea cine le controlează? Cine cunoaște legitățile din spatele lor ca să poată face previziuni corecte? Oare e adevărată teoria selecției naturale? Oare cel mai puternic câștigă mereu? Nici pe de parte. În realitatea umană câștigul este al celui de partea căruia sunt vremurile și împrejurările. Teoriile religioase, cele umaniste și cele evoluționiste eșuează în a ne explica ordinea lucrurilor de sub soare. Anumiți existențialiști vin și ne spun că de fapt nu este nici o ordine și de aceea nici nu se poate înțelege rostul lucrurilor de sub soare. Ecleziastul este de altă părere. El ne aduce argumente din existență care ne arată clar că este ordine și un echilibru al lucrurilor de

sub soare, dar că omul nu-l poate pătrunde. Și aici este rostul listei cu acei *mai bine*. Existența acestor *mai bine* arată clar că există niște legități, că nu este doar hazard. De asemenea, chiar frământarea omului creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu de a găsi un rost ne sugerează că acest rost există. Apoi echilibru vieții în ciuda complexității ei despre care ne vorbește capitolul 3 precum și faptul că orice lucru poate deveni frumos la vremea lui, ne arată din nou că există Cineva care guvernează deșertăciunea cu un rost, pe care noi nu-l putem însă pătrunde. Deci răspunsul Ecleziaștului cu privire la ordinea și rostul lucrurilor de sub soare este următorul:

- *Nu putem reduce totul la hazard, există o ordine, o logică a lucrurilor de sub soare.*
- *Omul nu poate cunoaște această ordine, și teoriile sale religioase, morale, umaniste sau evoluționiste eșuează prin explicațiile lor.*
- *Dovada eșecului omului cu privire la pătrunderea rostului lucrurilor de sub soare este incapacitatea lui de a face previziuni corecte.*

Sunt atâtea exemple din istorie sau din viața oamenilor care demonstrează adevărul versetului 9:11. De atâtea ori circumstanțele s-au dovedit vitale: o ploaie care a schimbat soarta unui război, intersectarea cu un anumit om la un anumit moment a adus promovare la serviciu, un mic accident a schimbat soarta unei competiții etc.

Supremația circumstanțelor asupra abilităților umane, ne face să ne întrebăm dacă aceste abilități există cu adevărat și dacă pot avea cu adevărat un impact? Exemplul pe care îl aduce în 9:13-16 ilustrează că abilitățile există și pot avea impact. Ele nu sunt doar un rod al imaginației noastre. Ele există și pot influența realitatea. Pentru a demonstra acest lucru ne aduce un exemplu care se referă probabil la întâmplarea din timpul domniei lui David descrisă în 2 Sam:20. Un om sărac (și ar fi vorba de o femeie) scapă o cetate prin înțelepciunea lui! Pentru ecleziașt este un lucru fantastic care îl uimește: Am văzut următoarea înțelepciunea sub soare care mi s-a părut mare! Realitatea nu trece pur și simplu pe lângă Ecleziașt. El o analizează cu profunzime, trage concluzii și se minunează în fața lor. De multe ori viața pur și simplu trece pe lângă noi, iar noi suntem prea îngrijorați sau grăbiți pentru a o analiza. Ecleziașt era altfel. El dorea să înțeleagă, el se frământa cu privire la rostul lucrurilor. Viața este mai complexă decât ne putem imagina și este un măreț curs. Fiecare zi este o nouă lecție. Fiecare om pe care îl cunoaștem și fiecare eveniment din viața noastră sau a altora este o provocare la a dezlega din misterele Universului. Oare ne-am asumat acest rol de elevi în școala vieții sau din pricina ignoranței sau mândriei atotștiutorului lăsăm viața pur și simplu să treacă pe lângă noi?

Ecleziașt analizează această întâmplare și observă că sunt totuși situații sub soare când abilitatea umană triumfă asupra împrejurărilor. În această situație împrejurările erau împotriva cetății. Ea este însă scăpată prin înțelepciunea unui om sărac și nebăgat în

seamă. Ecleziastul mai observă ceva: nu doar că înțelepciunea a făcut diferența și a schimbat circumstanțele, dar ea a triumfat și asupra puterii, o altă abilitate de altfel: *Atunci am zis: mai bună este înțelepciunea decât tăria!* Cu alte cuvinte, nu doar că abilitățile omului pot avea impact asupra realității, dar chiar și între aceste abilități poate exista o ierarhie, o ordine. Iată triumful înțelepciunii asupra tăriei! Acest exemplu ne arată că nu putem pune totul pe seama hazardului. Există niște legități, există niște esențe sub soare! Totuși nu întotdeauna abilitatea omului are impact. Sunt contexte în care ea se poate manifesta și poate avea impact, dar sunt și contexte în care ea devine neputincioasă. Iată cum încheie ecleziastul prezentarea acestei ilustrații:

- *Totuși înțelepciunea săracului este disprețuită și nimeni nu-l ascultă.*

Exemplul lui a fost mai degrabă o excepție. Și dintr-un anumit sens, tot circumstanțele au avut un rol esențial: faptul că acel om era în cetatea la vremea respectivă și faptul că înțelepciunea lui nu a fost disprețuită de mai marii cetății. Deci abilitățile există și pot avea un impact real asupra realității și circumstanțelor dar au nevoie tot de circumstanțe favorabile pentru a se putea manifesta. Deci, Ecleziastul nu ne îndeamnă să lepădăm abilitățile și să așteptăm norocul sorții. El ne îndeamnă să fim activi, să căutăm, să dezvoltăm și să ne valorificăm abilitățile, dar să fim conștienți în același timp că ele singure, fără ajutorul circumstanțelor nu pot avea impact. El ne îndeamnă: *pe tot ce pune mâna ta, fă cu toată puterea!* Și tot el ne spune: *succesul tău depinde însă în mod direct și de circumstanțe, circumstanțe pe care nu le poți controla și nici prezice.* Poți spera însă că ele vor fi de partea ta. Iar dacă nu vor fi, să poți înțelege ce a cauzat eșecul tău. Înțelegerea rolului esențial al circumstanțelor ne ajută să facem față atât succesului cât și nereușitelor. Succesul ne poate duce la mândrie, iar nereușita la a ne desconsidera pe noi înșine. Circumstanțele sunt în mâna lui Dumnezeu. Dincolo de abilitățile și perseverența noastră, El va hotărî dacă să avem parte de succes sau de nereușită. Și ce lucru avem pe care să nu-l fi primit? Deci nu trebuie să fim pasivi, ci activi, însă acceptând faptul că toate sunt în mâna lui Dumnezeu și că sunt o mulțime de factori pe care nu îi putem controla. Este mare lucru să accepți existența acestor factori pe care nu îi poți controla. Din nevoia de siguranță, omul nu acceptă acest lucru și își creează iluzia că el controlează realitatea. Pe moment apar efecte benefice: el este mai liniștit, căci crede că deține controlul. Dar atât succesul cât și eșecul îi vor aduce pieirea. Succesul îl va duce la mândrie pentru că și-l va însuși 100%. Eșecul îl va duce la depresie pentru că și-l va însuși și pe acesta 100%. Ecleziastul ne învață că sunt lucruri care țin de noi, dar mult mai multe care nu țin de noi. Toate atârnă de vremuri și de împrejurări, iar acestea sunt în mâna lui Dumnezeu.

Acest pasaj despre rolul împrejurărilor și despre puterea înțelepciunii ar putea fi deopotrivă o continuare a secțiunii precedente cât și o introducere la noua secțiune. Dacă în secțiunea precedentă Ecleziastul a demonstrat că ordinea de sub soare nu poate fi explicată prin moralitatea omului, acum el ne demonstrează că această ordine nu poate fi

explicată nici prin abilitățile omului. În același timp, el revine din nou la tema înțelepciunii pe care în continuare o va înălța și o va pune în contrast cu nebunia.

În v.16 Ecleziastul sesizează că înțelepciunea este adesea disprețuită, și aceasta mai ales dacă vine de la un om sărac. Înțelepciunea există sub soare, dar este o problemă în ce privește **ascultarea** înțelepciunii. În v.17 el reia tema ascultării cuvintelor înțelepților:

- Cuvintele înțelepților **ascultate în liniște...**

Ecleziastul evidențiază măcar trei factori care ne fac adesea să nu ascultăm glasul înțelepciunii: statul social al înțeleptului, lipsa liniștii, și gălăgia făcută de nebunie. Dumnezeu ascunde de multe ori înțelepciunea în inima celui sărac și lipsit de diplome. Este un test pentru fiecare din noi. Domnul vrea să ne raportăm la semeni prin ochii Lui și nu prin grila de valori a lumii. Înțelepciunea vine de la Dumnezeu, și nu din studii, școli, și numărul anilor. Domnul este Sursa înțelepciunii. Pavel ne spune: și nu mai cunoaștem pe nimeni în felul lumii. După ce ne întoarcem la Domnul El vrea să ne învețe să ne raportăm la ceilalți prin grila de valori a cerului. Cel care va face acest lucru va descoperi cuvinte înțelepte în gura celor săraci și a oamenilor simpli. Dar chiar dacă avem disponibilitatea de a primi cuvintele înțelepților chiar și din partea oamenilor simpli, avem nevoie de liniște pentru a le înțelege și a le păstra în inima noastră. Liniștea este absolut necesară. Trebuie să facem liniște în jurul nostru și apoi liniște în sufletul nostru pentru ca să putem auzi glasul înțelepciunii. Strigătele celui ce stăpânește între nebuni, nu sunt de folos. Ele nu sunt primite, chiar dacă sunt rostite cu vocea ridicată, și vin probabil tot din gura unui nebun. Ele nu au impact, dar ar putea face o gălăgie care ar distra pe om de la cuvintele înțelepților. Cartea Proverbe ne prezintă după chemarea înțelepciunii și chemarea nebuliei care este descrisă asemenea unei femei gălăgioase. Gălăgia făcută de nebunia are rolul de a ne fura liniștea și de a ne distra de la chemarea înțelepciunii. Versetul 17 ne sugerează și calea eficienței. Un cuvânt rostit în liniște necesită mai puțin consum de energie decât niște strigăte. Și apoi cuvintele ascultate în liniște sunt primite, pe când strigătele celui ce stăpânește între nebuni sunt ignorate. Cartea Proverbe ne atrage și ea atenția asupra problemei eficienței în ce privește învățarea altora:

- *Cel ce mustră pe un batjocoritor își trage dispreț, și cel ce caută să îndrepte pe cel rău se alege cu ocară. Nu muștra pe cel batjocoritor ca să nu te urască; muștra pe cel înțelept, și el te va iubi! Dă înțeleptului și el se va face și mai înțelept, învață pe cel neprihănit și el va învăța și mai mult!* (Proverbe 9:7-9).

Atenție deci la oamenii în care investim! Solomon ne îndeamnă să nu ne risipim timpul și energiile ci să investim în oamenii care au disponibilitatea schimbării și smerenia de a asculta și învăța.

Versetele 9:18 și 10:1 ne atrag atenția asupra dușmanilor înțelepciunii. Da, înțelepciunea este mai de preț decât sculele de război, dar:

- *Un păcătos nimicește mult bine,*
- *și puțină nebunie biruie înțelepciunea și slava.*

Solomon recunoaște triumful înțelepciunii asupra celorlalte abilități ale omului, dar el nu crede în invulnerabilitatea înțelepciunii. Un singur păcătos poate nimici mult bine. El poate fi o unealtă în mâna celui rău prin care mulți oameni neprihăniți și înțelepți să cadă. Ideea nu este doar că un singur păcătos poate face mult rău, ci poate nimici mult bine. La fel, puțină nebunie nu doar că poate produce mult rău, dar biruie înțelepciunea și slava. Cum este posibil ca un păcătos să nimicească mult bine și ca puțină nebunie să biruiască înțelepciunea? Dacă doar puțină nebunie biruiește înțelepciunea, atunci înseamnă că este nebunia mai puternică decât înțelepciunea? Ce șanse mai are înțelepciunea să biruiască nebunia?

Ne-am putea întreba mai întâi: în ce condiții puțină nebunie biruie înțelepciunea și slava? În același condiții în care o muscă moartă acrește undelelemnul negustorului, adică în condițiile în care musca moartă ajunge în ulciorul cu untdelemn mirositor. Dacă ulciorul ar fi acoperit musca moartă nu ar mai ajunge în untdelemn și undelelemnul ar fi protejat. Problema nu se pune ca undelelemnul să poată rezista și nici prezența unei muște moarte, ci ca musca moartă să nu ajungă în undelelemnul mirositor. La fel, problema se pune ca acea puțină nebunie să nu intre în inima înțeleptului. Odată intrată, ea va fi mai puternică decât înțelepciunea și o va contamina și birui. De aceea, Solomon în cartea proverbe ne spune: *Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea ies izvoarele vieții.* (Pv.4:23). Singura modalitate prin care se poate învinge nebunia este să nu ai parte deloc cu ea, să nu îngădui deloc nebuniei să își găsească loc în vreun colțisor din inima ta. Dacă puțină nebunie biruie înțelepciunea, în schimb puțină înțelepciune nu biruie nebunia. Dacă cineva nebun primește puțină înțelepciune în inima lui, aceasta nu va alunga nebunia din el. Ea se va ofili imediat. Singura posibilitate de transformare este renunțarea radicală la nebunie și umplerea inimii cu înțelepciune. Trăim într-un univers decăzut în care răul se răspândește cu mai multă putere decât binele. Pentru a ajunge la maturitate spirituală este nevoie de ani de zile de perseverență, dar pentru a reveni la pruncie sau moarte spirituală nu este nevoie doar decât puțină nebunie, doar de o zi de nebunie. Ceea ce am clădit frumos în zeci de ani putem risipi în câteva zile, dar ceea ce am cultivat rău în noi necesită ani și ani pentru a fi curățit și vindecat.

Înțelepciunea și nebunia sunt două lucruri total distincte: inima înțeleptului este la dreapta lui și inima nebunului la stânga lui. Iată de ce cele două nu pot coabita, conviețui sau face alianță. Iată de ce puțină nebunie biruie înțelepciunea, iată de ce înțelepciunea nu își poate permite nici o legătură cu nebunie. Ea propune o abordare cu totul diferită

asupra vieții, o altă lentilă, o altă grilă de valori. Cele două sunt în opoziție totală, opoziție pe care o înțelegem și mai bine având în vedere lumile spirituale din spatele lor:

- *Dimpotrivă eu zic că ce jertfesc Neamurile, jertfesc dracilor, și nu lui Dumnezeu. Și eu nu vreau ca voi să fiți în împărtășire cu dracii. Nu puteți bea paharul Domnului și paharul dracilor; nu puteți lua parte la masa Domnului și la masa dracilor. Sau vrem să întărităm pe Domnul la gelozie? Suntem noi mai tari decât El? (1 Cor.10:20-21)*
- *Nu vă înjugăți la un jug nepotrivit cu cei necredincioși. Căci legătură este între neprihănire și fărădelege? Sau cum poate sta împreună lumina cu întunericul? Ce înțelegere poate fi între Hristos și Belial? Sau ce legătură are cel credincios cu cel necredincios? Cum se împacă templul lui Dumnezeu cu idolii? Căci noi suntem templul Dumnezeului celui viu, cum a zis Dumnezeu: Eu voi locui și voi umbla în mijlocul lor; Eu voi fi Dumnezeul lor, și ei vor fi poporul Meu. De aceea: Ieșiți din mijlocul lor, și despărțiți-vă de ei, zice Domnul; nu vă atingeți de ce este necurat și vă voi primi. Eu vă voi fi Tată, și voi Îmi veți fi fii și fiice, zice Domnul Cel Atotputernic. Deci, preaiubiților, fiindcă avem astfel de făgăduințe, prea iubiților, să ne curățim de orice întinăciune a cărnii și a duhului, și să ne ducem sfințirea până la capăt în frica de Dumnezeu. (2 Cor.6:14-7:1).*

Cel rău va încerca mereu să ne convingă că nebunia și înțelepciunea pot face alianțe. El, de cele mai multe ori, nu ne va cere să renunțăm definitiv la înțelepciune și să ne dăm robi nebuniei. El nu va dori decât să primim în inima noastră puțină nebunie, doar atât. El știe atât de bine efectul de contaminare al nebuniei. Înțelepciunea vine de la Dumnezeu. El nu poate sta cu cel rău la aceeași masă sau în aceeași inimă. Prezența lui prin puțină nebunie Îl va face pe Dumnezeu să plece din noi, și odată cu El va pleca și înțelepciunea, căci El, și nu noi, este sursa adevăratei înțelepciuni. Nebunia nu doar că este în totală opoziție cu înțelepciunea, ci ea își păstrează puterea indiferent de context: și pe orice drum ar merge nebunul peste tot îi lipsește mintea, și spune tuturor că este nebun! Nu contextul este problema ci nebunia din inima omului. Soluția este o schimbare lăuntrică, a inimii, și nu neapărat schimbarea drumului. Nebunul va persevera în nebunia lui și pe un drum bun, și într-un context prielnic. Drumul bun va putea fi pentru el un prilej pentru schimbare, dar aceasta nu va apărea decât dacă el va alege în adâncul inimii lui să renunțe la nebunie. Nebunia nu poate rămâne multă vreme ascunsă, ci se va da singură de gol: nebunul va spune tuturor că este nebun! Alte variante de traducere sugerează următoarea variantă: *și spune despre oricine că este nebun*. S-ar sublinia astfel mândria și aroganța nebuniei, dar și o dimensiune incredibilă de amăgire: cel nebun se consideră posesorul înțelepciunii și îi consideră pe ceilalți diferiți de el, nebuni.

Versetul patru este o ilustrație a modului în care cel înțelept acționează în situații de criză: când izbucnește împotriva ta mânia celui ce stăpânește, nu-ți părăsi locul, căci

sângele rece te păzește de mari păcate. Încercarea de a fugi poate confirma în mintea stăpânitorului faptul că ești vinovat. Fuga nu este o soluție, pentru că puterea este de partea stăpânitorului și confruntarea cu el pare a fi de neevitat. Panica, și agitația te fac să iei decizii neînțelepte și să îți agravezi situația. Calmul te ajută să îți păstrezi luciditatea și să iei deciziile bune. Înțelepciunea prezentată în v.4 este cu atât mai importantă cu cât de multe ori cel ce stăpânește este un nebun. Ecleziastul observă într-adevăr și acest rău de sub soare. Cel care cârmuiește ia adesea decizii greșite și înalță nebunia în dregătorii iar pe voievozi îi face să meargă pe jos ca niște robi. Acest dezechilibru din societate amplifică puterea răului și nebuniei, dar în același timp subliniază și mai mult nevoia de înțelepciune. Aceste dezechilibru nu trebuie să ne deruteze sau să ne facă să confundăm nebunia cu înțelepciunea, ci trebuie să ne motiveze și mai mult să căutăm înțelepciunea. În următoarele versete (v.8-11) el accentuează indirect nevoia de a fi înțelept în această lume. Versetele 8-9 evidențiază mai întâi faptul că trăim într-un univers al acțiunii și reacțiunii și al pericolelor iminente. El face observații cu privire la universul fizic, dar cred că vizează mai mult decât atât. În universului fizic există anumite legități (cauză-efect, acțiune și reacțiune) care îl pun pe cel care acționează asupra universului fizic într-un permanent pericol. Oamenii săpau în vechime gropi și la acopereau cu crengi pentru a prinde animale mai mari. Adesea se întâmpla ca oamenii să uite unde au săpat groapa și să cadă ei în ea. Atunci când cineva dă râma un zid trebuia să aibă grijă la șerpi, căci șerpii se adăposteau adesea în astfel de pietre. Chiar în acest univers fizic, înțelepciunea face diferența. Acest lucru este reliefat de v.10-11. Cel înțelept își ascute fierul și astfel își economisește din energii și devine mai eficient. De asemenea, când vrăjitorul nu reușește să vrăjească șarpele, nu trage nici un folos din meșteșugul lui. În acest univers fizic guvernat de legi precise și imuabile, există pericole, iar înțelepciunea poate aduce izbânda.

Dar oare cum stau lucrurile în universul social, relațional sau spiritual? Și sub soare există legități și pericole. Dar uneori acestea sunt ascunse și imprevizibile. În universul social nu există aceeași ordine precisă ca în universul fizic. Am văzut deja că de multe ori nebunia este înălțată în dregătorii, că nedreptatea abundă sub soare, și cum de multe ori cel neprihănit o duce ca cel nelegiuit, și că nu cei puternici câștigă războiul, și că nenorocirea îl paște om și nu are cine să-i spună cum și când va veni peste el. Cu atât mai mult este nevoie de înțelepciune pentru a ajunge la izbândă și a te feri de pericole. Și în universul spiritual există legități precise, și orice acțiune are o consecință directă asupra noastră. Nu poți acționa asupra lumii fără ca și ea să acționeze asupra ta. Universul spiritual și legitățile lui sunt mai puțin vizibile decât cele din universul fizic. Deci cu atât mai mult este nevoie de înțelepciune pentru a ajunge la izbândă. Una din marile păcăleli a oamenilor care păcătuiesc este că ei neglijează tocmai aceste legități din ecosistemul spiritual. Orice decizie luată de un om este în cele din urmă o decizie morală, și orice decizie morală are consecințe asupra celui care o ia și asupra celor din jurul lui. Oamenii doresc să nege existența unui univers moral cu legi și consecințe. Dar tocmai această

negare trădează nebunia lor. Este ca și cum cineva, pentru că dorește foarte mult să zboare, neagă legea gravitației și se aruncă de pe o stâncă înaltă. La fel și oamenii, pentru că doresc să guste din plăcerile oferite de păcat, neagă existența legităților din universul moral. Pavel ne spune despre aceste legități în epistolele sale:

- *Nu vă înșelați: Dumnezeu nu Se lasă să fie batjocorit. Ce seamănă omul, aceea va și secera. Cine seamănă în firea pământescă, va secera din firea pământescă putrezirea; dar cine seamănă în Duhul, va secera din Duhul viața veșnică. Să nu obosim în facerea binelui; căci la vremea potrivită, vom secera, dacă nu vom cădea de oboseală. (Gal.6:7-9)*
- *Mânia lui Dumnezeu se descopere din cer împotriva oricărei necinstiri a lui Dumnezeu și împotriva oricărei nelegiuiri a oamenilor care înăbușă adevărul în neleguirea lor. (Rom.1:18)*

Pavel alege o imagine din universul fizic (semănatul și seceratul) care evidențiază foarte bine legitățile spirituale. Când o sămânță a fost aruncată în pământ începe repede și procesul în care ea încolțește, se dezvoltă. Dar acest proces durează și efectele devin vizibile pe termen lung. Uneori nu vedem imediat consecințele deciziilor morale. Însă sămânța este acolo în inima noastră și se dezvoltă aducând fie viață, fie moarte. Peste câțiva ani ne vom minuna ce va fi adus acea mică sămânță. Acest lucru este valabil atât în domeniul morții, cât și în cel al vieții.

În v.12-15 autorul abordează tema nebuniei și înțelepciunii prin lentila limbajului. Atât înțelepciunea cât și nebunia se reflectă în limbajul unei persoane. Acest lucru ne ajută să deosebim între oamenii nebuni și oamenii înțelepți. În relații, mare atenție la cuvintele pe care le rostesc oamenii. Acestea îi dau de gol pe oameni și scot la iveală ce este ascuns în inima lor. Și omul va putea scoate doar ce este în visteria inimii lui. Iată care sunt principalele elemente legate de limbaj care deconspiră nebunia cuiva:

- *Cel dintâi cuvânt care-i iese pe gură este nebunie* – nebunul va scoate ce este în visteria inimii lui, adică nebunie. Dacă înțelepciunea înseamnă în cartea Ecleziastul o perspectivă corectă, profundă și largă asupra realității care te ajută să iei decizii bune, nebunia înseamnă o perspectivă deformată, superficială și îngustă asupra realității care te ajută să iei decizii rele. Cuvintele nebunului vor scoate la iveală perspectiva sa asupra realității.
- *și cel din urmă este o nebunie și mai rea* – un alt indiciu este acela al nebuniei este adâncimea ei. Primele cuvinte ale nebunului vor scoate la iveală ceva din nebunia lui. Dacă vom asculta mai multe cuvinte din partea lui, vom putea descoperi fațete și mai adânci ale nebuniei lui. Primele cuvinte ne vor trasa doar o idee despre perspectiva sa infantilă și superficială asupra realității; următoarele cuvinte vor întregi imaginea acestei perspective iar noi ne vom înfiora.

- *Nebunul spune o mulțime de vorbe* – nu doar că nebunul vorbește mult, dar vorbește mult despre multe lucruri. El mereu se va grăbi să își dea cu părerea despre oricine și orice. El va avea mereu un răspuns și va ști mai tot din toate domeniile. Orice problemă va apărea în discuție, el se grăbi să vină cu soluție. El știe!
- *Măcar că omul nu știe ce se va întâmpla* – nebunul va face predicții și va oferi explicații asupra realității. El va a părea că înțelege lumea. Abordarea lui va fi simplistă, eronată, superficială și va contrasta izbitor cu complexitatea vieții și cu faptul că de fapt omul nu poate nici pătrunde ce este sub soare și nici prezice viitorul.
- *Truda nebunului obosește pe cel ce nu cunoaște drumul spre cetate* – un alt semn distinctiv al nebunului este impactul cuvintelor sale asupra celor confuzi și dezorientați. Probabil v.15 are în vedere truda nebunului de a explica călătorului drumul spre cetate. Cel ce nu cunoaște drumul spre cetate și acceptă călăuzirea din partea unui nebun va obosi și va fi extenuat. El va merge încolo și încolo, dar nu va nimeri drumul. El va fi și bulversat de explicațiile din gura nebunului.

Solomon ne scrie aceste lucruri despre limbaj și nebunie, tocmai pentru a ne ajuta să identificăm nebunia în viața noastră și în viața altora. Dar poate ar fi mai bine să începem cu noi înșine, și în lumina acestor cuvinte să ne analizăm propriul limbaj. În ce măsură suntem cuprinși de sindromul EU ȘTIU? De câte ori ne grăbim să venim cu răspunsuri și soluții la diferite probleme ale vieții? De câte ori folosim afirmația: NU ȘTIU? De câte ori suntem mai degrabă înclinați să ne spunem părerea noastră decât să ascultăm și părerea altora? Când ceilalți vorbesc avem urechea deschisă ca unii care suntem conștienți că mai aveam atâtea de învățat sau în mintea noastră noi suntem centrați pe ce vrem să spunem noi și de-abia așteptăm această oportunitate? De câte ori oamenii sunt obosiți și derutați de sfaturile noastre? De câte ori aceștia continuă să se învârtă în jurul muntelui în ciuda cuvintelor noastre pline de înțelepciune? De câte ori trăim sentimentul profund de smerenie în fața complexității vieții? De câte ori rostim în mod sincer ca și Solomon:

- *Toate acestea le-am cercetat cu înțelepciune. Am zis: Mă voi înțelepți. Dar înțelepciunea a rămas departe de mine. Cu mult mai departe decât era mai înainte, și ce adâncă! Cine o va putea găsi?*
- *Am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va putea afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească.*

Dacă 1&2 Samuel este menită să smerească omul cu privire la CE FACE el, cartea Ecleziastul este menită să smerească omul cu privire la CE ȘTIE el. Dacă 1&2 Samuel zdrobește dorința sufletului după înălțare și realizări idolatre, Ecleziastul zdrobește încrederea sufletului în ce știe și cunoaște acesta. Smerenia este podoaba pe care Domnul vrea să o dăruiască sufletului nostru. Două mari întrebări zac în inima noastră: ce pot? și ce știu? În mod logic, puterea noastră se exprimă prin realizările noastre, iar știința noastră prin cuvintele noastre. Mândria este dușmanul de moarte. Ea ne dă iluzie că prin noi înșine putem ceva, și că prin noi înșine știm ceva. Cartea Samuel ne descoperă de la început până la sfârșit că Domnul este Cel care are puterea și că El smerește și El înalță! Fără El nu poți face nimic. Cartea Ecleziastul ne prezintă cât de complexă este realitatea și cât de nepătruns este planul nevăzut al lui Dumnezeu. Deci la El este cunoașterea, iar noi putem cunoaște doar în măsura în care El ne descoperă din tainele lui. El poate și El cunoaște. Noi suntem praf și țărână, total dependenți de El.

Realizările noastre nu vorbesc despre puterea noastră ci despre puterea Lui. Cunoștințele noastre nu vorbesc despre cât de deștepți suntem noi, ci despre cât a dorit Domnul să ne reveleze. Cartea Ecleziastul ne ajută să acceptăm un adevăr dureros: în ciuda faptului că Dumnezeu ni se revelează în multe feluri, El ne-a închis în neștiință și ne va păstra în neștiință până la sfârșitul vieții. Da, după cum Domnul ne-a închis în neascultare și în deșertăciune, Domnul ne-a închis și în neștiință. Noi vom pricepe pe acest pământ doar în parte evenimentele din viața noastră și din viața celor din jur. Vom înțelege câteva aspecte ale realității, dar multe vor fi tănuite. Domnul ne va descoperi elemente importante din planul Său specific cu noi și cu cei de lângă noi, dar multe din acest plan vor fi tănuite pentru veșnicie. Și Domnul face așa ca să ne ajute să fim în totală dependență de El și ca să testeze și să facă să strălucească credința noastră. Astfel, să fim cumpătați în a ne da cu părerea asupra realităților din viața noastră sau din viața altora.

Mă uit la istorici, sociologi, psihologi, antropologi, biologi încercând să construiască tot felul de teorii pentru a explica istoria, comportamentul uman, societatea, realitatea, universul, lumea în general. Când citesc teoriile lor mă minunez mereu de cât de simpliste sunt ele. Știința încurajează acele teorii care folosesc concepte cât mai puține și clare pentru a explica cât mai multe lucruri sau fenomene. Dar din start perspectiva este greșită și oamenii de știință sunt momiți să simplifice lucrurile și să adere la teorii superficiale și infantile. Da, fiecare teorie surprinde ceva dintr-o realitate infinit mai complexă și aduce anumite explicații care se aplică poate doar unor evenimente particulare. Dorința de a cunoaște ne conduce la generalizări pripite și ridicole. Lupta pentru existență explică ceva din existența umană și istorie, dar să încerci să explici tot ce se întâmplă sub soare prin lupta pentru existență este ca și cum ai încerca să explici derivatele folosindu-te doar de regula de trei simple. Mă obosesc oamenii care știu, cei care știu cine și de ce au dărâmat turnurile gemene, cine și de ce a provocat criza economică, cei care știu și înțeleg politica și mersul istoriei, cei care știu ce va fi în viitor

în lumea noastră, cei care știu răspunsurile la problemele la care Scriptura nu răspunde, cei care au înțeles Apocalipsa și știu totul despre semnificațiile ei, cei care au priceput revelația divină și nu se mai trudesesc zilnic și cu smerenie în fața Scripturii pentru a primi noi perspective divine asupra realității. Și ce mă obosește și mai mult este că acest spirit atotștiutor îl regăsesc în mine. El este adânc în mine, el este adânc în noi, el este acolo de când Adam a decis că știe mai bine decât Domnul și a întins mâna spre fructul interzis. Adam ne-a lăsat această moștenire a atotștiinței și atotsuficienței. Studiarea cu smerenie a Scripturii înseamnă tocmai răstignirea acestei moșteniri. Iată de ce atât de mulți credincioși rămân la un nivel superficial de studiere a Scripturii și nu forează mai adânc. De ce la urma urmei să stai ore în șir în fața unui text aparent banal și pe care îl știi de când erai mic? La urma urmei ce te mai poate învăța el când ai 60 de ani, ai trecut prin viață și știi atâtea? De ce să te trudești în fața unui pasaj încâlcit și să îți bați mintea cu legătura dificilă între pasaje? De ce să accepți ore în șir faptul că nu înțelegi, și să accepți mereu frustrarea adusă de adevărul dureros că ceea ce dorește Domnul să comunice prin acel pasaj este încă departe de tine? De ce mai bine să nu citești textul decât o dată și să vezi în el doar ceea ce știi deja?

Căci este mult mai confortabil: ai impresia că știi și că ai priceput repede. Spiritul nostru de atotștiutor este ținut smerit prin descoperirea constantă a lucruri importante și noi, pe care nu le cunoaștem. De aceea, studiarea în profunzime a Bibliei ne ține inima smerită. După fiecare carte din Scriptură studiată, sufletul meu a spus ca Iov de altădată: Urechea mea auzise vorbindu-se de Tine; dar acum ochiul meu Te-a văzut. De aceea mi-e scârbă de mine și mă pocăiesc în sac și cenușă. (Iov 42:5-6). Și cu toate acestea după fiecare adevăr nou primit de inima mea, spiritul atotștiinței mă urmărește șoptindu-mi cu voce de șarpe: acum știi, acum cunoști în sfârșit! Și în fața fiecărei noi cărți din Biblie pe care mă pregătesc să o studiez apare întrebarea. Oare ce mai pot învăța nou din această carte, pe care oricum am citit de atâtea ori? Și de fiecare dată începe lupta cu ceea ce știi deja. În studiu unul din cei mai mari dușmani este ceea ce știi deja. Și cu cât știi mai mult cu atât lupta devine mai aprigă. Mereu ești ispitit să vezi în pasajul de studiu ceea ce știi deja, și să înghesui în el ceea ce ai învățat din alte cărți. Și poți foarte ușor rata acel lucru nou și minunat pe care îl revelează în mod unic fiecare carte din Biblie. Unul din lucrurile pe care Ecleeziastul le revelează cu mai multă putere decât orice carte a scripturii este că în ce privește lucrurile care se întâmplă sub soare, Dumnezeu ne-a închis în neștiință.

În v.16-18 Ecleeziastul semnaleză cât de important este ca înțelepciunea să însoțească inima unui lider. Dacă nebunia este în inima conducătorului, vai de acea țară! Dar, dacă înțelepciunea este în inima conducătorului, ferice de acea țară! Atât nebunia cât și înțelepciunea au un impact asupra comunității. Impactul este și mai mare dacă poziția de conducere și autoritate este mai înaltă. Nebunia nu poate aduce neajunsuri doar celui care o posedă, și înțelepciunea nu poate aduce binecuvântări doar celui care o are. Suntem legați unii de alții, și ce suntem noi va avea consecințe importante asupra celor din jur. Aceste observații au o însemnătate deosebită în contextul cărții. Ne amintim că la

începutul cărții împăratul Solomon afirma că ce lipsește este fără număr și ce este strâmb nu se poate îndrepta. Cu toate acestea, tot el afirmă acum că un lider bun poate aduce o diferență într-o țară. Deci el construiește o perspectivă echilibrată. Da, din perspectiva adâncimii răului și imensității lui sub soare, lumea nu va putea fi schimbată. Răul va rămâne și va triumfa. Dar, în anumite domenii, binele poate birui, poate limita răul, poate aduce un mai bine. Deci, un împărat priceput poate aduce binecuvântare peste țara lui, și va aduce o schimbare față de starea țării conduse de un nebun. Deci putem avea un impact sub soare, cu toate că aceste este limitat, fragmentar și niciodată nu va putea schimba din rădăcini ansamblul. Astfel, ne aducem aminte cum prin lucrarea lui Wilbforce sclavia a fost eradicată din Imperiul britanic, cum Iosif a salvat Egiptul și țările vecine din foamete și colaps economic, cum David a revigorat națiunea Israel. Deci deși nu vei putea face din lume un loc mai bun, poți aduce un mai bine în anumite locuri ale lumii.

Versetul 18 subliniază urmările dezastruoase aduse de lene, lene care este prezentă în v.16 și absentă în v.17. Împăratul nebun este un copil ai cărui voievozi benchetuiesc de dimineată, iar împăratul înțelept are voievozi care mănâncă la vreme potrivită pentru a-și întări puterile. Observăm cum modul de viață al împăratului este oglindit în viața subalternilor săi. Unii sunt predispuși spre lene și distracție, iar alții spre acțiune. Unii trăiesc pentru a mânca, iar ceilalți mănâncă pentru a trăi. În cartea Proverbe, lenea este adesea asociată cu nebunia, și la fel se întâmplă și aici. Deși ecleziastul ne spune că totul este deșertăciune, el nu ne îndeamnă o clipă la resemnare și delăsare. Nu, ci el ne îndeamnă la acțiune și disprețuiește lenea și delăsarea:

- *Tot ce găsește mâna ta să faci, fă cu toată puterea!* (Ecl.9:10)

El sesizează și pericolul activismului exagerat (4:8), și ne îndeamnă mereu spre echilibru. Pentru Ecleziast, lenea este o caracteristică a nebuniei. Adevărul este că deșertăciunea te poate duce la lenevire. Rutina, monotonia, aparenta lipsă de sens a tot ce faci, poate să îți stingă focul din inima și să te închidă în delăsare. Lenea este o caracteristică a nebuniei pentru că are la bază o perspectivă îngustă, limitată, care nu prevede consecințele. Cel nebun poate spune: totul e deșertăciune, e tot una dacă muncesc sau nu muncesc. Ecleziastul ne spune că nu e tot una. Există consecințe: grinda se lasă și plouă în casă. Consecințele lovesc în primul rând în căminul nostru, în casa noastră, și deci ne afectează în mod direct. Și aceste consecințe sunt reale nu doar în ce privește casa fizică, ci în ce privește casa ca și dimensiune spirituală: inima noastră, familia noastră și biserica noastră. Lenea fizică este adesea legată și ca o oglindire a lenei spirituale. Lenea spirituală se manifestă atunci când o lăsăm mai moale cu treburile împărăției, când o lăsăm mai moale cu studierea cuvântului, cu rugăciunea, cu slujirea, cu investiția în oameni, cu facerea de bine, cu vestirea Evangheliei. Ea poate veni din pricina descurajării pentru că nu vedem efectele perseverenței noastre în slujire, și putem avea impresia că de fapt e tot una, că nu putem de fapt face mare lucru, și atunci ce rost mai

are să perseverăm în lucrul Domnului. Este adevărat că de multe ori nu vedem impactul slujiri noastre, dar dovada faptului că nu e tot una, este că odată ce lăsăm garda jos, răul și întunericul ne invadează casa. Dacă perseverăm în hărnicie, poate nu ni se va transforma imediat casa în palat, dar casa va fi întreținută. Lenea în schimb va aduce ploaia în casă.

Iată ce spune Mântuitorul Bisericii din Filadelfia. *Păstrează ce ai, ca nimeni să nu-ți ia cununa!* Înainte de a înmulți ce ai, trebuie să păstrezi și să păzești ce ai! De aceea lenea nu poate fi o opțiune. Pericolul lenevirii este subliniat cu mare tărie de cărțile Iosua și Judecători. După mari biruințe, după ce au cucerit țara poporul s-a lenevit și nu a dus până la sfârșit procesul de a lua în stăpânire fiecare palmă de pământ din Canaan. Este paradoxal: au câștigat bătăliile mari dar nu le-au dus până la sfârșit pe cele mici. Acest lucru le-a adus moartea și pieirea. Locurile lăsate necucerite au infectat întreaga țara. La fel este și în procesul sfințirii. La început facem schimbările mari din viața noastră și luăm decizii radicale, dar apoi nu mai perseverăm în sfințirea din domeniile mai mici ale vieții noastre. La fel poate fi și cu cunoașterea Scripturilor. Putem să pricepem adevărurile mari ale Evangheliei, dar apoi să nu mai perseverăm să înțelegem fiecare pasaj din Scriptură. Lenea ne poate aduce la pieire. Prima afectată va fi inima noastră, dar apoi consecințele se vor răsfrânge asupra familiei noastre și asupra bisericii noastre. Dumnezeu ne-a închis într-un univers în care lucrurile trebuie întreținute, de aceea lenea nu este niciodată o opțiune. Chiar dacă nu îți dorești mai mult, pentru a păstra ce ai e nevoie de hărnicie și perseverență. Aceste legități sunt valabile atât cu privire universul fizic cât și cu privire la cel spiritual.

Este interesantă apariția v.19: *Ospețele se fac pentru petrecere, vinul înveselește inima, iar argintul le dă pe toate.* Nu îmi dau seama dacă aceste verset vrea să incrimineze argintul sau să sublinieze utilitatea lui. În Ecleziastul argintul sau bogăția este menționat adesea în contexte în care se incriminează iubirea de bani. Cu toate acestea în cap.10, autorul pare mai degrabă să sublinieze utilitatea lui, și să sugereze o legătură cu v.18. Cel leneș nu va avea arginți și nu se va putea bucura de vin, de ospete sau de alte lucruri. Ecleziastul pare din nou să creioneze calea echilibrului. El nu are nimic cu argintul ci cu iubirea de argint. Argintul este important și el te ajută să te bucuri în viață. Cel leneș însă se va lipsi pe sine de bucurii pe care le poate aduce venitul dintr-o muncă cinstită. Ecleziastul pare a avea o grijă deosebită în a zugrăvi înaintea ochilor noștri drumul spre echilibru. El știe că suntem predispuși spre extreme, de aceea ne surprinde de multe ori punând teme lângă alte teme iar acestea par a se exclude unele pe altele sau a se contrazice. El de fapt vrea să ne învețe o abordare echilibrată a vieții. Astfel el condamnă iubirea de argint, dar tot el afirmă că banii sunt utili și importanți în viață. El laudă petrecerea, dar tot el ne spune că este mai bine într-o casă de jale decât într-un de petrecere. El ne îndeamnă să umblăm în neprihănire dar tot el ne avertizează să nu fim prea neprihăniți. El afirmă că totul este deșertăciune, dar tot el ne învață să gustăm viața și să ne bucurăm de ea.

Nu știu dacă versetul 20 încheie această subsecțiune sau o deschide pe următoarea. El ar putea fi deopotrivă o ilustrare a înțelepciunii sau o introduce în următoarea secțiune a cărei idei de la începutul cap.11 par să evidențieze același tip de legități ascunse și paradoxale pe care-l regăsim îşi în 10:20. Într-adevăr v.20 pare ciudat. La ce se referă el când pomenește acea pasăre care pare a ști să citească gândurile dar și să vorbească? Cred că e vorba doar de o metaforă sau de o figură de stil. El vrea să sublinieze că în universul moral, spiritual sau relațional există niște legități care sunt de asupra universului fizic. Dacă am reduce realitatea la universul fizic, sau doar la ce se vede, dacă eu gândesc rău împotriva împăratului în odăița mea, el nu ar avea cum să știe acest lucru, deci nu trebuie să mă tem de o pedeapsă din partea lui. Dar Ecleziastul vede o realitate deasupra realității fizice. Gândurile noastre au impact și au consecințe, iar gândurile rele atrag asupra lor pedeapsa divină. Astfel, chiar dacă împăratul nu va ști că tu ai gândit rău împotriva lui, Domnul poate orchestra un context în care împăratul să se mânie împotriva ta din pricina unui alt lucru real sau imaginar. Domnul poate îngădui acest lucru ca o lecție pentru tine, pentru a-ți demonstra că realitatea nu se reduce la ce se vede, că există ceva dincolo, că există Cineva care ia aminte și la ce gândim și care ne poate pedepsi, că există un univers spiritual guvernat de anumite legități, că noi ca oameni suntem mai legați unii de alții decât ne putem imagina. Este un nou argument subtil al Ecleziastului prin care ne provoacă să privim dincolo de ce se vede. Începutul cap.11 va dezvolta această temă. În același timp observăm noi legături ale v.20 cu cap. 10. Atitudinea înțeleptului față de stăpânitor este menționată și în 10:4.

Se pare că Ecleziastul vrea să ne exemplifice aici importanța vitală a înțelepciunii prin intermediul raportării la autoritate. În 10:4 ni se sugerează o reacție paradoxală față de mânia stăpânitorului. Doar un înțelept își va putea învinge frica și imboldul de a fugi și să aștepte calm trimișii înarmați ai stăpânitorului. În 10:20 avem din nou o perspectivă surprinzătoare față de autoritate: nici măcar să nu gândești rău împotriva ei! Nebunul ar spune: dar asta e culmea: cum adică să nu fugi când mânia împăratului a izbucnit împotriva ta, și cum adică nici să nu gândești rău față de el și să crezi în păsări care citesc gândurile și știu să vorbească? Ideea de autoritate pare să străbată tot cap.10. În 10:5-7 ni se semnalează greșeala cârmuitorilor de a înălța nebunia în dregătorii, iar în 10:16-17 este evidențiat impactul unui împărat asupra slujitorilor lui și asupra țării lui. El împletește tema contrastului dintre nebunie și înțelepciune cu tema autorității. În mod evident el dorește să creioneze un contrast între nebunie și înțelepciune, tocmai pentru a ne motiva să alegem înțelepciunea. El alege ca și context, cadru al acestui contrast, problema autorității și raportarea față de ea. Nu este de mirare că el alege acest context. În prima parte a cap. 8 el a accentuat deja faptul că relația cu autoritățile este o relație fundamentală pentru omul de sub soare. De aceea autoritatea reprezintă un cadru perfect atât pentru înțelepciune ca să strălucească, cât și pentru nebunie ca să se facă de râs.

O altă legătură cu cap.10 are în vedere tema legităților care guvernează universul fizic. În 10:8-11 ecleziastul reliefează faptul că universul fizic este dominat de legități

exacte care determină ca acțiunile făcute de noi să aibă consecințe, iar aceste consecințe să ne vizeze în primul rând pe noi. Cu alte cuvinte, universul fizic reacționează asupra noastră ori de câte ori noi acționăm asupra lui. Și el subliniază în mod special pericolele determinate de aceste legități. În 10:20 el ne deschide perspectiva unui alt univers, moral, spiritual, care are și el legități, și în care orice acțiune are o consecință, care ne vizează în primul rând pe noi.